

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ

Տարեկա 212 . . . Թր.
Վեցամսեայ 6 . . .

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Երկու քիւ մէկ ծրարով
Տարեկան . . . 14 Թ.

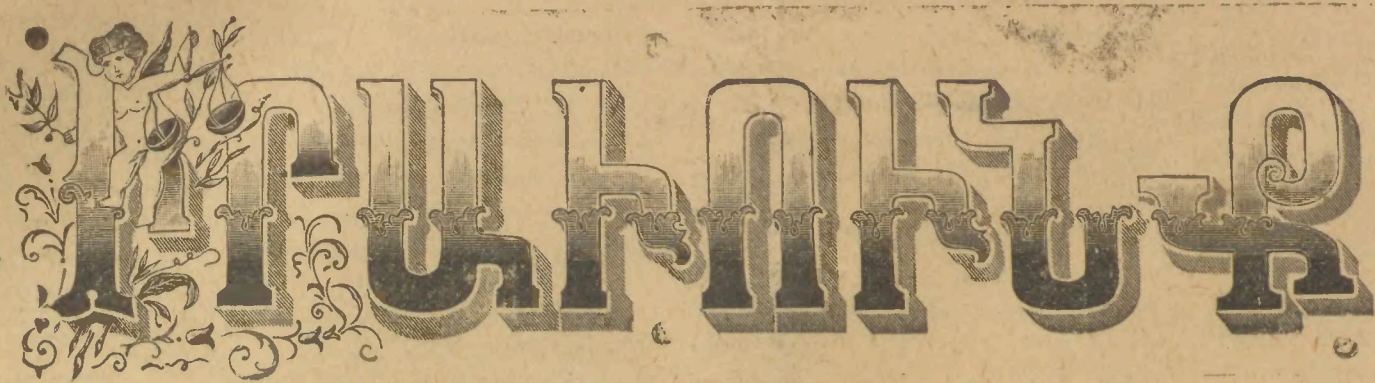
Վեցամսեայ . . . 7 . . .

ԱՍԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2. 60 Տօրս
Վեցամսեայ 1. 50 . . .

ԿԱՆԵՆԻԿ

Ծանոցման տողի
20 սանրիւ

ԼՐԱԳԻՐ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏՈՐՍԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔԵՄԵՐԻ ԵՒ ՇԱՐԱԹ

ՀԱՍՑԷ

Rédaction du journal

„Iraounk“

VARNA (Bulgarie)

Редакция

на вѣстникъ

Иравункъ

ВАРНА

Գրութիւնք եւ լին տրուիր

ՁՈՂՈՒՄԾՆԵՐԸ

Մարդ չէ կարող առանց յուզումի գիտել Իրոյանի վերջին թիւին մէջ զետեղուած երկու պատկերները՝ Բասէնի և Գալի-պապայի կուռնի մէջ ինկած հայ անձնուէրու երկուստեքը և թարմ ուժեր տրամադրուած գիւցաղ-նական ճիգերով և իրենց արիւնին գնով Հայերենիքը փրկելու։ Հայ ազգն է հայ ժողովուրդն է որ տուեր է անցեալի մէջ և կուտայ դեռ աւելի սուտար թիւով իր զաւակներու ամենաընտիրները Հայերենիքի Ազատութեան սեղանին վրայ զահուելու։ Են թանկագին տուրքերու ու նուիրումիս ինքնաբերական հոսանքը՝ հայ շարքերէ արտադրուած ազապոյց է թէ Հայը ազատութեան սահմանուած ժողովուրդ մըն է, թէ Հայը դէպի հայրենիք և դէպի ազատութիւն իր պարտքը ըմբռնած է այժմ առաւել քան երբէք։ Արիւն և դրամ ահա ինչ որ անհրաժեշտ էր, և ահա ինչ որ տրամադրելի ըրած է ու կրնէ հայ ժողովուրդը Հայերենիքի ազատութեան դատին առաջնորդ հանգիստացողներուն։

Բայց այդ մեծ դատին յաջողութեան պայմանները միայն արիւնով և դրամով չեն սպա-հովուիր, այս դառն իրողութիւնը դառնազոյն փորձերով և զահաբերութիւններով հաստատուած է այլևս։ Այդ տաք և եռուն արիւնները, փայլուն դրամները օգտակարագէտ գործածելու համար խելքի կը կարօտին, ինչպէս աւելիւ ծովու մէջ լողացող ամենհէ նաւ մը զեկի ու ճարպիկ զեկավարին։

Հայ ժողովուրդն ալ իր ուսնոր և պաշտելի զոհերով և առնոց առաջնորդներուն տրամադրութեան տակ դրած նիւթակա միջոցներովը ապացոյց թէ՛ ինք Սուրբ դատին համար տրամ-

դրուած հոգի նաւ մըն է, պատրաստ հեկու ու մահաշունչ ալիքներու կուրծք տալու, բայց ճարպիկ զեկավարներու կը կարօտի փրկութեան հանգրուանը հասնելու համար։ առանց այս վերջի պայմանին, նաւն ալ, նաւաստին ալ, կայմն ալ առագաստն ալ գետնապարտուած են ծովամոյն լինելու։ Ինչպէս նոր զոհերու։

Եւ մենք այդ կորուստին վերայ կողբանք կարեւորէր, մաղթելով որ տասնեակ տարիներէ ի վեր Հայ ազգը ճակատագրօրէն զեկավարել նկրտող վարիչները, այս թանկագին զոհերու ողբալի կորուստին առջեջ խղճահարուած մտածեն թէ՛ իրենց յամառ և ամբարձր բռնադատութեամբ գիտակցօրէն կամ անգիտակցօրէն պատճառ կրկնէ կարեւոր ուժերու և սուղ կեանքերու անօգուտ և ճգնաժամ աղետաբեր կորուստին։

ՆԱՄԱԿ ԿՈՎԿԱՍԷՆ

19 մարտ, 1904

Քանի մը օր առաջ Ռուսաց մամուլի մէջ, երեւի անգղուշով մեծաբար, սպրտեց մի լուր, որը անպայման արժանի է ձեր ուշադրութեան։ Եկեղեցական համրաւարելը, որը պէտք է համարել սուղափառ սինօղի օրգան, յայտարարեց, որ Ս. Սինօղը ուղղափառ եկեղեցու մերձաւոր նպատակն է համարում՝ զէպի ինքը գրաւել հայ լուսաւորչական եկեղեցին, որ վաղուց անջատուած է . . .

Վարդգիս փոքր ու փոքր բաց-ւում է . . .

Շատ տարի է, որ ուղղափառ կառավարութիւնը «Հայոց եկեղեցին իր զիրկը գրաւելու» անշահափ յետեւեց է ընկած։ Սոյլ մաքով յաճախ ուղղակի կամ անուղղակի դիմումներ են եղել Հայոց կաթողիկոսներին, հայոց կրօնական վարչութեան, զանազան եկեղեցացուցիչներին։ Երբայ միշտ անաչոյ՝ վերջին տարիները փոխուած է գործելու եղանակը։ Համոզելու կամ գրաւելու փորձերն ձգտում են ստիպել, ձեռնարկել Հայոց եկեղեցական վարչութեան իրաւունքների սահմանափակումը և եկեղեցական վարչական իւրեւր այդ նպատակին տանող յեռա-կան միջոցներից մէկն է համարում

կառավարչական «խելօք», չըջանն-բուծու եւ ահա իբրեւ լրումն այդ այլաբան թաղաքականութեան, Պետեր-բուրգի Սինօղը յայտնում է, որ, ուղղափառ եկեղեցու մերձաւոր նպատակն է՝ պիտի լինի հայոց եկեղեցու միացումը, ուրեմն մի նոր ասիթ զօգո-հուծիւնների, մի նոր դուռ նորանոր «սրտամոխիւնների» կովկասեան սահմաններում։

Է. ԱՆՆՈՒՆԻ

(ԿՐՕՇԱԿ)

ՊԱՏՐԻԱՐԲԱՐԱՆԻ ՅԻՇԱՏԱԳԻՐԸ

Ընթերցողներ մէկ թղթակիցը Կ. Պօլսոյ Պատրիարքին կողմանէ ուսն կառավարութեան զրկուած նոր յիշատակագրի մը պատճէնը հաղորդած է, զոր թարգմանաբար կարտապենք։

1. — Ռուս կառավարութեան կողմանէ, 1903 Յունիս 12 25 թուականով, հրատարակուած կանոնադրութիւնը ուղած է նոր վիճակի մը ենթարկել հայկական եկեղեցին։ Հիմաւորեց և անկախ եկեղեցին, զոր ուսն կառավարութիւնը «Գրիգորեան» կ'անուանէ, և որուն կեդրոնական աթոռը կը գտնուի Էջմիածին, մօտ Երեւանի, կովկասի մէջ։

Ոչ միայն Ռուսիայի, այլ և թիւրքիայի Պարսկաստանի Հնդկաստանի, ինչպէս նաև ուրիշ ամեն տեղեր գաղթող Հայերուն մէջ մեծ յուզում պատճառեց և ցաւալի տպաւորութիւն գործեց այս նոր սրտշաւը, զոր իրենց եկեղեցիին աղետաբեր նկատեցին և կը նկատեն։ Պատշաճ գիմումներ ըրին և խոնարհ աղերսներ ներկայացուցին Ն. Վ. Թ. Կ. Չարին համայն Ռուսիայի, սակայն ի զուր, Ռուսիայի ներքին Կործերու նախարարը վերջերս (27 Հոկտեմբեր 19 Յոյեմբեր 1903 ին) իւր մէկ զեկուցու-մով Ն. Ս. Էջմիածնի կաթողիկոսին՝ (Հայկական եկեղեցւոյն գերագոյն Պատրիարքին) և Կ. Պօլսոյ ուսն Կեսպանը, (26 նոյ-

9 դեկտ. 1903), իր պատասխա-նագրով Կ. Պօլսոյ Հայոց Պատրիարքին՝ կ'իմացունէին, թէ կայսեր կամքն է որ յիշեալ կանոնադրութիւնը անփոփոխելի մնայ։ Հետևաբար հարկ է գեռանդամ ալ քննել անոր պարունակութիւնը և անկէ յառաջ գալիք արդիւնքը, և բազմակողմանի նկատառութեան ենթարկել զայն։

2. — Հայկական եկեղեցին սկը-սած է առաքելներուն ժամանակէն անոր հիմը դրին Ս. Թաթէսա և Ս. Բարդուղիմէոս առաքելները։ Քրիստոնէական կրօնքը տիրող կրօնք եղաւ Հայաստանի մէջ 301 թուականէն սկսեալ, այսինքն Մեծն Կոստանտինոսի հրովարտակէն 12 տարի առաջ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ձեռքովը, որուն անունը այս պատճառաւ յաւիտե-նական յարգանքի արժանացած է Հայոց մէջ։ Հայկական եկեղեցին շատ նեղութիւններ կրեց դարեւու ընթացքին մէջ. պատ-մութիւնը կ'աւանդէ մեզ այդ ժամանակ ժամանակ պատահած վշտագին անցքերը սակայն երբէք տէրութիւնները՝ որոնց տիրապետութեան ենթարկուեցաւ ոյլ և այլ առեւտրի Հայկական եկեղեցին, մտքերնէն չանցուցին այդ եկեղեցիին կրօնական հիմնարկութիւններուն և ներքին վարչական գործերուն մէջ խառնուիլ։

Էջմիածնի աթոռը, որ Հայաստանեայ եկեղեցիին գերագոյն և գլխաւոր Աթոռն է, Ռուսներու տիրապետութեան տակ անցաւ 1829 ին։ Ս. Թաթանակի ուսն կառավարութիւնը ուղեց հայկական եկեղեցիին հետ իր ունենալիք յարաբերութիւնները որոշել և անոր առանձնաշնորհումներն ու իրաւունքները ճշդել։ Ասոր համար տեղեկութիւններ խնդրեց Հայերէ կազմուած յանձնախումբէ մը, կաթողիկոսին կարծիքն առաւ և այդ հիման վրայ հրատարակեց 1836 մարտ 11 23 ին, ուսերէն «Պալատէնիա» կոչուած օրէնքը, այսինքն կայսրութեան

Դրօշակի վերջին թիւին մէջ
 կախանք Դաշնո կցութեան
 պաշտ. Կ. Կօմիտէի մէկ ազգը
 ու կը հաստատէ թէ Իրաւունքի
 իշխան. երբեւ անգամ հարցու
 մ ը ընալինոց վիճակահանու
 եան տոմսակները այդ կօմի
 տէ կողմէ հրապարակ հանուած

են: Մեր ալ ինչպէս շատերու
բազմանքն էր զիտնալ ալդ վի-
ճակահանութեան պատասխանա-
տու մարմինը: Այժմ ալ կէտը
ճշգրտեցաւ: ուրախ ենք: Բայց
զիտնալութիւն մեզ կը մնայ ընել
թէ՛ հիմէ ճանկահանութիւն օգտին
էր, ինչ հարկ կոր «սրբ» բառը
գործածել ալդ տոնակներու
ճակատը: բառ մը որ ուրիշ
նպատակի համար որքին անու-
նը չա՛ն դարձելու կատարած տարբե-
կան, բնաւ պատշաճութիւն չունի
ալդ ձեռք նոյն տեղը գործած-
ուելու: կարելի էր աւելի որոշ
ու պատշաճ մէկէ աւելի բառեր
գտնել «սրբ» բառին տեղը:

— Յիշատական Մարգարէին ի-
րաւանց Միտման պատգամա-
ւորական ժողովը Ապրիլ 2 ին
Բարեզ գումարուած ըլլալով, օ-
րակարգ մը քուէարկեց ի նպատակ
հայկական և մահադանական խնդ-
րներն ընտել:

— Բնիկ Պօլսեցի Տ. Մելիքան
Գ. Սեբրեան Սէն Լուի քաղաքի
պարսկական դեր — հիւպատոս
կարգուած է:

— Ճուլփայի (պարսկաստան)
մէջ հրատարակուած տեղեկագի-
րէ կը տեղեկացուի թէ ալդ քա-
ղաքի մէջ հայերը ունին մէկ
վանք, մէկ տպարան 10 եկեղեցի
մեկ կղերանոց, մէկ արհեստա-
կան վարժարան, և մէկ տղայոց
ու մէկ աղջկանց վարժարաններ:
Նաև ուրիշ 4 վարժարաններ շը-
ջակայ չորս գիւղերու մէջ:

— Տրապիզոնցի Յովսէփ Յով-
սէփեան երիտասարդը՝ սր Ամե-
րիկայի մէջ դերասանութիւն կը
սովորի Զիլաքոյի Արուեստի Ակա-
դեմիայէն ոսկի մետալ մը ստա-
ցեր է:

— Դառնէնի կիմանայ թէ Տ.
Ա. Նաւարեան կրթական նախա-
րարէն Արագ-Շիրակի պաշտօնա-
կալ անուանուած է:

Շ Ն Ո Ր Հ Ա Կ Ա Լ Ի Ք

Թաղական խորհուրդու կը փու-
թայ հրատարակու իւր ջերմ
շնորհակ ուրիշ յայտնել Մշեցի
Արժ. Տէր Յակոբ քահանայ Տէր
Յակոբեանի ու իրեն եղած հրա-
ւերն ընդունելով, յօժարակամ
փութացաւ քաղաքի և Զատ-
կական տօներու առթիւ հոգեւո-
րայէն միութեանը բարեպաշտ
ժողովուրդը:

Ի Դիմաց Թաղական խորհրդոյ
Առեւտրային Առեւտրային
և Գ. Բեւառեան և Ազատութեան
(Կնիք)

20 Ապրիլ 904
Վառնա

ՎԱՐՆԱՅԻ ԱՂԲԱՏԱՆԻՄՈՐ

Աղքատսինամ ընկերութեան բնդ.
Ժողովոյ Դիման ներկայիս կուգայ
յայտարարել թէ ընկերութեան ընդ-
հանուր ժողովը պիտի գումարուի
յառաջիկայ կիրակի 25 ապրիլ, ժամը
2 ին Աղ. վարժարանի սրահին մէջ:

Օրակարգ

- Ա. Վաւերացումն նախորդ նիստի
ատենագրութեան:
- Բ. Համարատուութիւն Տնօրէն
խորհրդոյ
- Գ. Առաջարկներ
- Դ. Հրաժարական Տնօրէն խորհրդոյ
և Նոր ընտրութիւն, եթէ հար-
գաւոր:

Կը խնդրուի ընկերութեան բոլոր
անդամներէ, որ ներկայ լինեն հրա-

ւարակը նկատելով, հաճին ներկայ
գտնուիլ որոշեալ ժամուն:

Ի Դիմաց Բնդ. Ժ. ժողով
Դիւանի Առեւտրային
Յ. Գորակման

21 ապրիլ 904
Վառնա

«ԻՐԱՆԻՆԻ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՆԻՐԸ

Մեղու Ռուսոյս. — Կը խնդրուի որ
խնայէք Իրաւունքի ընթերցողներուն,
որոնք կը սիրեն լրջութեան ճամբէն
չը խոստիլ, հոգ չէ որ հրատարակը
հացկատակ-գիրականութիւնով և ոկ-
րանով-միտմանով լեցուած ըլլայ:

Տ. Բ. Զամպալ. Ռուսոյս. —
Դեկտեմբերի մէջ ստացած ենք Զիւր
1903 տարուայ բաժնեգիրը:

Տ. Պիլեգիլեան Վիկեան. — Ստա-
ցանք 14 ֆր. և եւ Ասիոյ-Ապրիլայի
թիւթերը զրկեցինք:

Տ. Գ. Պիլեգիլեան Գարալար. — Ստա-
ցանք 14 ֆր. և:

ՄԻԼԼԻ

Անվալը միլլիոններով վէճէն
չու սրբա թէնէլի պախշ պիտի
հալուէ տեղի տիր:

Բուսիտաքի միլլիոնաւոր-
մը Մոսկով հիւրըմէթինին
հազար թէնէլալթը վէ զոսպ
ու միւսաւերեսի սեպեպի իւլէ
մէյուս վէ մաղաւթ պիտի հալուէ
տիրելը: Միլլի մէթէպէթիմի-
զին դարանմարնոսն քիւթիւպ-
հանէ, գրաւթհանէ վէ մութ-
պալթ վէ շիրթթիւթիմիլին
թաւթիլ ու իլլաւնոսն սօնրա
քիւթի վի մանաւորը լըրըրը
էմլաք ու սեպեթիմիլին էմալը
նաթսալ սուրէթիմիլին զալթ
ու զոսպ իտէն իւս հիւրըմէթի-
հալըրէսի էլան էրմէնի միլլե-
թիմին գարաք պէսէթիլի պուղը
ու առաւթթի թէսքին իտէմէթիլ

կէօրնիլոյ: Աճէթ վէ թաթար
հիւրըմտարըրնոսն չէթմէ-
տիլիմիլ մէյապալթ վէ մէթալիմ
խրիթիւան համիթի վէ սուլթան-
պէթի առտ օլընան նիքոյա ի-
քինէի Զարըն սոյէսինոէ վէ
չու առըր մ լթէմէթիմիլին չէ-
քիլօրըր: Պաշտարան զոթի
նալթ, էկէթ Գրոյալըն Բէ-
թիւթիւթի մութպիլիմիլին վէթ-
տիլի մալիւթ սահիլ իտէ,
բուս Սիւոթը միլլեթալարըրը
զըն պաշընա եէնի պիլ ֆէլթ-
գէթ աալի հալըրըրնոսն
ըմըլ: զիւր մէթալթ Սիւթըն
րէսի կաղթթալը չէթլէ եալ-
մըլ տըր:

«Բուս Օրթոթօք քիլիսէսինին
էն գարիպ մաղսէսի կիմէ-
նի քիլիսէսինի քէնտիսինի ճէլոյ
թիւթէթ տիր»:

Բուսիլըն պու կիպի պոթըր
պիլ մաղսէստէ պուլընալարըր
պուստան էլվէլ իճրա իթիթ-
լէրի խապաթթիլ իլէ թէպէ-
յիւն իթիլ տի: շիմտի իշ զա-
հիթ չըթըր: Պաղաթ թէվա-
րիլթիլ սապիթ օլըրըր կիպի
զալմու ուճ տէրէթէլէ կէթիլ-
րէն զատարըրըրն զալալըր եա-
գըն օլըր: Իշթէ պու հապըր-
գաթա ինամալա պու կիւն պիլ
չօթ սեպեպէթիլիլ վալ տըր:

ՀԱՎԱՏԱՆԻՐ

Թիւրքիս

Սթանպոլ 18 Ապրիլ — Անատո-
լիոս մէ քէպ Սթանպոլոս
էրմէնիլթի գարըր շէտիւթիւթ-
պիլթիլ էլէ ալլընըր օլմաւըն-
տան տօլըր Էրմէնի Պատրիար-
քը Պապ Ալիյէ իշթիթիւթ իթ-

ՍԻՆՈՒՆԻ ԽՄԲԱԿԻ ԱՐԵՏԱՐԵՐԻ
Ծար

Կարգադէք անդիլիլին հրատարակուած Բաղդիր
Աստուածաշունչի ու կը տեսնէք թէ ո՞րքան չըղած
է Ձեր «Անտարք» նոյն իսկ գիտական ընթացիկ:
Ծաւելով կը խոստովանինք, որ արդէն լայն մութ
գտած է մեր հայ թերթաւորներու մէջ անհաւատու-
թիւնը: ու դուք իրեն կարողանալ անկրօնութեան
աւելի կընդդիմէք անոր ճանապարհը: Ո՛հ երանի
թէ զգայիք Ձեր այդ անուիլ իտլը ու հրաժարէիք
խմբագրութենէ: Կամ աւելի ևս երանի՝ եթէ փո-
խէիք Ձեր աւելի բնթացըր ու անէիք Լոնտոնի
Դիւրալթ. սոյ. պատուական ժողովրդական գրու-
ւածքներէն լաւ կողմըր ու հայուն տայիք: Սա-
կայն զուք այժմ հոցի փոխարէն քար, ձուկի փո-
խարէն թուանալըր օձ կը կեղցնէք: Միթէ չը դի-
տէք որ տարիլիականութիւնը մոռաւ, ու թաղե-
ցին: Նորա վարդապետ ու աշակերտներն աշխարհ-
հիս ամեն ծակ ու ծուկըր փնտրումցին, որ զըս-
նան կապիլ ու մարդու միջեւ եղած օղակները ու
չը գտան, որովհետեւ չըղան: Եւ Հօլլանտացի
Տը-Վրիք մեծ գիտնականը ըսաւ տարիլիականու-
թեան դաժանականը, ու հիմայ կ'օրիւնի սեղը
զրըր էն կիւրազիլն նոյնքան երեսակայտիւն են-
թաղըրութիւնը: Սակայն Գուրգի յալիտալիւած
Տարիլիի գիտոց կըսէք Ձեր խմբագրականի մէջ,
«եթէ յաջողապէս ապացոյցուի, որ մարդ կապիլէ

առաջ եկած է, յաջեամ մենք իրաւ ոչ նոստը չաւ: «Անտարք» կը կաղայ երկու կողմին վը-
Աստուծոյ ձեռնադրմանը կըլլանք: Ո՛հ ու դարձ. լայ, մէյ մը Բաղ-Տարիլին մէյ մը Ենօփայ
նալ ո՛չ, ով յարգիլ միտմանը: չալապանց տկար Բիւստոս կըսէ, բայց սրտին միտումն յայտնապէս
կը խորհիք: Ձի եթէ յաջողապէս ապացուցուի, որ գէպի Բահալն է:
մարդ իրաւ կապիլէ առաջ եկած է, յաջեամ պէտք
է անպատճառ Ծնողոց Բ. Եւ սեղծ Տէր Աստուած
զմարդն հոգ յերկրէ ու փշեաց յերես նորա չունչ
կենդանի, և եղև մարդն յոյլ կենդանի» քէթիք
վերցնէիք ու սապէս՝ սրբադէթիք: «Եւ Տէր Աս-
տուած անալ յանասնոց անոր կապիլ մի՛ զիմ-
րանէ և: եղև զձեռն իւր զալ ի վերայ գիտո-
նորա, փշեաց չունչ բանական յանդուսն նորա
օրնեաց գնա և: և եղև յայտնեալ բանա-
կան, և կապիլն եղև մարդ բանական: ու եւ եթէ
առանկ Բ, միթէ չէք հասկնար, որ Ծնողոցը գրո-
ղըրտ մեղ Մովսէս, բայց ըստ Զ գ ով գիտէ ով
կամ ոյք-ոյ թէ միայն Քալը համարը, այլ
ու բոլոր հնգամասնը ոչ թէ սուրբ Հոգիով է
գրել, ինչպէս կըսէ Պաւլոս (Բ. Գալ. 21) այլ
իւր սիւսլ խելթի փշածիլ պէն է գրել, ու ե-
րեք ու կէս հազար տարի մարդկը ծուռ առաջնոր-
դըր: Այո ասիլէ աւելի կայ: Միթէ չէք գիտիլ
որ սալփիլիականութիւնը, թէ եւ աշխարհիս հա-
յոյն փիլիսոփաներն ունէր կուսուցանէին, ու
նոյն իսկ Օգոստինոս Շալարապետը, Գերմանացի քա-
նասեղծը Գէթթէն ու ուրիշ շատեր նոյն անմասն
անսովորներ արտայայտել են, բայց այս վերջին
ասաններս այդ անհիմն ուսումը արագապէս ծաւա-
լուցաւ սոսկ այն պատճառը սր քրիստոնէութե-
անը չը սիրող մարդկանց համար մի այնպիսի
աշխարհազոյացում հարեց: որի մէջ Աստուծոյ (ուրեմն չիք եւ լոկ զըղծմար փրկութիւն), Փրկ-
միջամտութիւնը բացարձակապէս աներող դատուե-

կընդունիլ: Աճէթ վէ թաթար հիւրըմտարըրնոսն չէթմէ-տիլիմիլ մէյապալթ վէ մէթալիմ խրիթիւան համիթի վէ սուլթան-պէթի առտ օլընան նիքոյա ի-քինէի Զարըն սոյէսինոէ վէ չու առըր մ լթէմէթիմիլին չէ-քիլօրըր: Պաշտարան զոթի նալթ, էկէթ Գրոյալըն Բէ-թիւթիւթի մութպիլիմիլին վէթ-տիլի մալիւթ սահիլ իտէ, բուս Սիւոթը միլլեթալարըրը զըն պաշընա եէնի պիլ ֆէլթ-գէթ աալի հալըրըրնոսն ըմըլ: զիւր մէթալթ Սիւթըն րէսի կաղթթալը չէթլէ եալ-մըլ տըր: «Բուս Օրթոթօք քիլիսէսինին էն գարիպ մաղսէսի կիմէ-նի քիլիսէսինի քէնտիսինի ճէլոյ թիւթէթ տիր»:

Բուսիլըն պու կիպի պոթըր պիլ մաղսէստէ պուլընալարըր պուստան էլվէլ իճրա իթիթ-լէրի խապաթթիլ իլէ թէպէ-յիւն իթիլ տի: շիմտի իշ զա-հիթ չըթըր: Պաղաթ թէվա-րիլթիլ սապիթ օլըրըր կիպի զալմու ուճ տէրէթէլէ կէթիլ-րէն զատարըրըրն զալալըր եա-գըն օլըր: Իշթէ պու հապըր-գաթա ինամալա պու կիւն պիլ չօթ սեպեպէթիլիլ վալ տըր:

Սթանպոլ 18 Ապրիլ — Անատո-լիոս մէ քէպ Սթանպոլոս էրմէնիլթի գարըր շէտիւթիւթ-պիլթիլ էլէ ալլընըր օլմաւըն-տան տօլըր Էրմէնի Պատրիար-քը Պապ Ալիյէ իշթիթիւթ իթ-

միջ տիր. պու թէպարիւրէրէ սէ- պէպի Սասունտա աւը չէթէլէ- րին հարէքեաթը առտ օլը- նըյօր : Սօն կիւնէրտէ Սթան- պօլտա տախի պիր զաշ քիշիւէր թէվգըֆ օլընտըլար :

—Րէվայէթէ կէօրէ, բրէնս ֆէրտինանտըն Սթանպօլա կի- տուպ Խալիֆէյէ զիյարէթ իթմէ- լէրի իշին Սուլթան չալըշմադ- տա ըմըշ : Միւնիւր բաշա տախի Սօֆիայա պու մագսէտլէ եօլլա- նըլմըշ տէնիւրիօր :

—Տիկէր պիր ըէվայէթէ նա- զարէն, Մաքէթոնիալը մուհա- ճիւրէրին ալտէթիւրի իշին լալըմ կէլէնչարթլար եանդընաա իմզա լմախթընա ալընաճադ տըր :

—Իպիրտէ եոնան լթէրի- կանընա զարշը վուգու պուլան հատիւտէն տօլայը՝ Պապը Ալի- նին իթիֆա վէրմէսինիւրէլիւր լթալիւր իթմիշէր :

—Խաւսա իւպար օլընտըլընա կէօրէ, Մաքէթոնիալա լիւրք հիւքիւմէթ մէմուրլարը վէ զա- պիթիւրի իսլամ էնչալի եէնի կէլմիշ օլան էվրօքալը մանտար- մա զապիթիւրինէ գարշը իսթի- լալա լթէշիւթ իթմէքաէ իմիշէր :

—Սթանպօլ 18 Ապրիլ —Ժէ- նէրալ Տիօրէիս Մաքէթոնիա- նըն իւշլիւրէթիւրին լթէթիւր իւշլահաթընտան էվլէր Սէլանիք- տէքի զապիթիւր տայրէլէլիւրի վէ իտարէխանէլէրինի կէօղտէն կէշիւրտի վէ բէք ֆէնա հատլէ պուլտու :

—Մաքէթոնիանըն պաղը ճի- հէթիւրինտէ պուլընան Գույօ- Ուլահ զապիթիւրինէ խուսուսի պիր միլլէթ կիպի ուումէն րա- հիպլէրտէն տէսթթ նասպ օլըն-

մաոր պապընտա Րուս բաթմիդ- հանէսինէ օլան լթէքիֆ ըէտտ օլընմըշ տըր :

Մ Ո Ի Հ Ա Ր Ե Պ Ե

Լօնտօն 17 Ապրիլ—Սէուլտան իշար օլընաղընա պիւնէն, ճա- բօն տօնանմաւընը պիր գըմըր ալըրլուպ՝ Վլաթիվօստօք իւզէրի- նէ եէնիւտէն հիւճիւմ իթմէյէ կիթմիշ տիր :

—Ձիֆուտտն Տէյի էքսքէսէ պիւրիթիւրիկի իւզրէ, 5000 ճա- բօնը եալու ըրմաղընտան կէշէ- րէք իքի ըուս թօրիւր վաթօր- լարը պաթըրմընչարթլէ ըուս- լար իքի կիւն մո-հարէպէ իթ- տիքտէն սօնրա կէրի չէքիւմէկէ մէճպուր օլմուշլար :

Ա. Ռիյալըրն Գապանէտէն պիւրիթիւրիկինէ նազարէն, իւք պէօլիւք հիւճիւմ եալու ըրմաղը իւզէրինտէն պաշլամըշ 19000 ճաբօնըլար ըրմաղտան կէշուպ, զալիւն հըֆ օլընմըշ 30000 Րուսլարա լթէստիւթ իթմիշէր, սապահ ճաբօնըլարա եէնի իմ- տառ եէթիւրիշ, ճաբօնըլ նի- շանճըլար պիր չօք ըուս զապիթ- լէրի լթէլէֆ իթմիշէր, զիւրա պուլընա ֆօրմալարը իլէ լթա- նըլմագտա ըտըլար :

Նիհայէթ ճաբօնըլարըն ֆի- լուաթի իլէ գալկա խի- լթամ պուլտըլընը լթէլէկրաֆ ի- լալէթէն պիւրիթիւր տիր :

—Բէթէրպուրի 17 Ապրիլ— Ուիւրալ Ինսէնին Չարա կէօնտէր- տիկի ըէսմի լթէլէկրաֆ ալի- տէքի լթէթէրուաթը վէրմիշ տիր :

«Ապրիլ 12 տէ պիզիմ իքի լթօրիւթօրիւր «Կոյմարու» նամ ճաբօն վաթօրընը զարգ իթիւրէր, անըն լթաֆալարընը զարաշա չըգարտըգտան սօնրա՝ Օ կիւնիւ լթէքարար նաքսաւմարտ նամ ճաբօն վաթօրը լթաֆալարը զա- րաշա չըգարտըգտան սօնրա զարգ իսթիւրի :

—Լօնտօն 18Ապրիլ . Րէյքըր ըն թօքիօտան պիւրիթիւրիօր «Պու կիւն ճաբօնըն ասօքիւրի խասալը վէ 12 նճի ֆըրգաւը եալու ըրմա- ղընտան կէշտիւրէր Վիշուա եա- գըն, վէ կիճէ Րուսլարըն սօլ գօ- լընա եաղալաղըլար : Ումումի հիւճիւմ պու սապահ էքքէն պաշլատը պիւթիւն ճաբօն լթօ- ճըլարը վէ վաթօր լթօրլարը հէմ- ան հիւճիւմա իշիթիւրաք իթիւր- լէր : Նիհայէթ ճաբօնըլար Գու- լիէցիւնէ նամ նօգլթալը զապթ իտէլէք, եալուըն սաղ ճիշէթիւն- տէ Րուսլալըն մէվգըլարընըն անապտարընը էլէ կէշլ ըմիշ օլ- տուլար :

—Բէթէրպուրի 18 Ապրիլ . (Րէմի) Պու սապահ սաաթ 4 տէ ճաբօն լթօքճըլարը լթօրէնտէն վէ Բօթիլէթիւրի իսթիւրէքամ- լարընա գարշը շէտիտ պիր ալթէշ իթիւրիւր «ճաբօնըլար քէսթիւթ- լի օլուպ, անլէրին լթօրլարը Րուսլարա պէօլիւք խասալաթ վէրտի Րուս գօմանտանը մէվգը- սընը մուհաֆազա իտէմէյէճէկիւնի տէրք իտէլէք, ասքըլէրինի իքիւնճի մէվգըլա կէրի չէքտի : Բօթիլէթիւրիսթիւր մուհարէպէ է- լան տէվամ իսթիւրի :

—Բէթէրպուրիտան պիւրի- թիւրիկինէ նազարէն, կրան- տիւք Ալէքսանտր Միքայէլովի

սուրէթլէ եօլ ալան եէնի վաթօր- լար իշիթիւր օլընմալը իշին 30 միլիոն ըուպլի վէրմիշ տիր :

—Բէզա Պուխարտտան պիւրի- թիւրիկի իւզրէ, Աիլանիստան իմիւրի ըուս տօնանմալը իշին պիր միլիոն ըուպլի , վէ մախ- տումը ըմընա 25000 ըուպլի իհտա իթմիշ տիր :

ՏԱԽԻԼԻԷ

Վիշնաւտան Ապրիլ 17 թա- ըրիլէ վիւրուտ իտէն պիր լթէլէ- կըրաֆ իւզրէ, Յունիսին իւք կիւնէլէրնտէ ֆէխամ . բրէնս ֆէմ- տինանտըն Վիշնալա եէթիւրապ, իմիւրաթօր ճըրան եօյէֆ վէ գօնթ կօլուսալար իլէ կէօրիւ- ճէճիկի օլանըն մէհաթիլի տէյա- շէթիւթիւրտէ շալի օլմուշ տըր :

—Էտիրնէ վէ Սէլանիք օրտու- լարընտա սիւահ ալթընտա պու- լընան ըէտիթ լթապուրլարընըն էլան տաղընըլմամաւընա պէհա- նէ օլարաք՝ լթիւրք հիւքիւմէթի՝ Պուլկարիւրն ասքէր հաղըր- լըլընտա պուլընմաւընը կէօթէ- ըրիօր : Ճաղաթ Պուլկար լթէլէ- կըրաֆ աթանը՝ Պուլկարիւրն ասքէրիյէ հաղըրլըլընտա պու- լընմաւըլընը, վէ շիմտի սիւահ ալթընտա պուլընանլար իսէ մէ- մալիքին ասալիշինին մուհաֆա- զասընա էվլէրէճէք գատար օլտը- ղընը պիւրիթիւրիօր :

ՄՐԱՀ ՍԱԷՏԻՆԻԷ

Նառէթտա խումըր վաղը գիշեր պիւրի ներկայացնէ առաջին անգամ ըլլալով ՃԻԱԳՕՆՏԱ Միծալաշարթ զաւեշտ մը

Одговорникъ А. Курбетянъ
и «Взвѣтчивость» — Варна.

չիլ. ուրեմն պէտք է մարդ Յիսուսի փրկչի անունը լսած եւ անոր հաւատարմութիւնը ըլլայ : (Հոգով . Ժ . 11 15 ին) : «Եւ որ ոչ հաւատայ ի նա արդէն գատա պարտեալ է» , թէ եւ հաղար անգամ ալ զղջայ եւ զղջալով ալ զինքը Յուդայի պէս կախէ : Եթէ լիկ զղջալով մարդս կրնայ փրկուիլ , ալ ինչո՞ւ էք հարիւրաւոր ամբիկաղի միսիօնարք եւ միսիօ- նարուհիք եկիր հայոց մէջ կը գործէք : Լուսաւոր- շախան հայերը Ջորջիւնէրն եւ Ջատիւն «մեղայ Ս- մէնասուրը Յրօրիգութեան» ըսելով անանկ զղջա- լով կը խոստովանին իրանց մեղքելը , որ Ձեր բո- լոր Ամբիկայի մէջ գուցէ հաղիւ զանէք այն կերպով զղջացող տաւը հոգիք : Ուրեմն մեղանչե- լով զուր կը վատնէք այն բիւրաւոր սակիները հա- յերուն մէջ , որոնք նոյն իսկ միսիօնարներէ սչ սակաւ զգածեալ զղջալ զիտեն : Բայց Դուք պիտի ըսէք , թէ միմիայն Ձեր անձնական կարծիքն էք յայտնած : Ասոր մէնք պարտական են պատասխա- նելու , մի՞թէ Դուք արեւելք իրկուեցանք որ ձեր անձնական կարծիքները տարածէք : Թող այդ նը- պատակաւ իրկուած ըլլաք : Բայց ստոյգ իմա- ցէք , որ մի լըջօրէն փրկութիւն վնասող հայ , որ ձգեր է Գրիգոր լուսաւորչի եղիցելին , տիեզերա- կան ժողովներու որոշումները , Եւրոհալու , Լաւրոնացու , Ոսկեքերանի եւ ուրիշ մարտիրո- սացեալ վկայից վարդապետութիւնները , մի առատ ամսականով ապրող «բէֆֆ» միսիօնէրի կամ քօմ- միսիօնէրի Աստուծոյ խօսքին վրայ պարզապէս չը հիմնուած սոսկ անձնական կարծիքները պարպուած հաւկիթի կեղեւին չափ չպահատելու Սա աղէկ իմա- ցած ըլլաք : Մենք Ձեզմէ եւ բոլոր միսիօնարական խումբէն խոնարհաբար կը խնդրենք , որ հայ առե-

տարանական ժողովուրդի վստահութիւնը չարաշար չըղործածէք Ձեր մարդկային ուժայտ կարծիքներն աստ ու անդ պատուաւորելով , այլ քարոզիցէք զուս Աւետարանը : Վերջապէս պէտք է ստիպուած այն սխալի իրողութիւնն ալ յիշենք , որ «Աւե- տարներն» ինքն իր ձեւովը ինքնասպանութիւն գործած է այնպէս որ այսուհետեւ անոր եւ ոչ մի ըսածին կրնայ մի բանիմաց մարդ հաւատ ընծայիլ : «Աւետարանը» հրատարակից , որ ընդունած է ըէ- գերվայիօ մեկք.սիւն չար սննդաբոյսական սկզբունքը : Անշուշտ Դուք , Մեծ . Ն . Ս . Պարբմ , գիտէք այդ սկզբունքի նշանակութիւնը , թէ եւ Ձեր ըն- թեցողութիւն հաղիւ հարիւրին մէկը գիտէ , թէ այդ հարազատ ճիշդութեան սկզբունքը ինչ է : Դուրս էութիւնը բացատրելու համար փի քանի օրինակներ բերենք : Բէզէրվայիօ մշնթալիս «վերա- պահուն մտաւոր է» , երբոր մի օրինուոր սոնուսա- ցած չին , ըսենք , 1903 թի մայիսի 15-ին շնու- թիւն է գործեր , եւ նորա այլը այդ յանցանքը հատաստապէս իմացած ըլլալով՝ գատարանին կը գիմէ կինը արձակելու , բայց այդ շնացող կինը գատաւորաց առջեւ խաչով ու աւետարանով կ'երգ- նու , թէ իր կեանքի մէջ ընաւ եւ երբէք չ'ընտրութիւն ըրած չէ : Այդ երգումը մընէ մտաւոր վերապահու- մով , այսինքն այս մի քանի խօսքն իր մտքին մէջ պահած ըլլալով , «մինչեւ 1903 թւի մայիսի 15 ը» : Այս սկզբունքը որք՝ ճիշդութեան ընդունած են , եւ զորն հիմայ «աւետարանական Աւետարան» ալ ըն- դունեցաւ , ըէզերվայիօ մէնթալիս է , այսինքն ըսե լիք մի գիւտաւոր մասը մաքին մէջ պահել եւ լսո- զին բոլորովին ուրիշ գաղափար հաղորդել : Մի այլ օրինակ բերենք : մէկը մի ուրիշէ հաղար ոսկի-

պարաք՝ կը վերցնէ ու կերպուս վեց ամիսն որ պիտի անշուշտ վճարէ , եւ պարտաւորն ալ կը հա- ռատայ , սակայն այն պարտաւորը երգուելու ատեն վերապահեց մտքին մէջ «Իթէ աւելորդ ստակ ու- նենամ» : Մի ուրիշ օրինակ եւս : Այսօր եւրոպայի մէջ հաղալաւոր անհաւատ բողոքական քարոզիչներ (եւ միսիօնարներ ալ) կան անհաւատ , որոնք կի- րակի օրերը ժողովուրդի առջեւ կը կարգան սոսքե- լական հանգանակը հաւատոյ (կամ կրօնական լրա- գիրներ կը հրատարակեն) բէզէրվայիօ մէնթալիս սկզբունքով այսպէս «Հաւատամքի մի Աստուած» եւ մտքին մէջ կրտէ «այդ ես ալ կը հաւատամ» : «Եւ ի մի Տէր Յիսուս Գրիստոս» եւ մտքին մէջ կրտէ «այդ ես ալ կը հաւատամ» : «Միմիայն ի Սա- րեմայ» այդ ես ալ կը հաւատամ , իսկ «Սրբոյ կու- սէն» կրտէ իր մտքին մէջ վերապահելով սա զուրք կը հաւատար , եւ չ'ոմ հաւատար» , «չարչարեալ իտէլեալ , մեռեալ , լծալեալ» այդ ես ալ կը հա- ռատամ » , իսկ «Իսկ յերոդ աւուր յարուցեալ» «սա զուրք կը հաւատար , եւ չ'ոմ հաւատար » : Ահա այդ պզգալի խաբէութեան անունն է «վերա- պահուն մշնթալիս» , որ մանրամասնօրէն բացա- արուած է ճիշդութեանը օրինադրքերուն մէջ , զոր օրինակ էք քօրար , Պուլկարաւմ եւն «Աւե- տարներն» ալ հրատարակեց այս վերջերս որ ընդու- ներէ այդ սկզբունքը : Ուրեմն ալ ո՞վ կը հաւատայ «Աւետարանին» : Եթէ հաղար անգամ ալ իրար ետեւէ սպէք թէ «Գրիստոս» Աստուծոց Որդի է Աստուած է : «Բայց ձեր մտքին մէջ ըսէք «աս կը հաւատայ» օրոքը , Եօհաննէրը կամ կը հաւատան հայերը » , մի՞թէ կրնաք Ձեր ըրթեցողութեան հա- ռատ սպասել : «Աւետարանը» այլեւս մագի մը չափ վստահութեան արժէք չ'աւելի : Ա . ԱՄԻՐՈՒՄԱՆԻՍ